

Афричка дијаспора је коначно добила прилику да освоји место које заслужује. Вековима је силом, окована ланцима, а током последњих неколико деценија и добровољно, у потрази за послом или образовањем, у нови свет довожена најобесправљенија раса две Америке. Коначно су “синови Африке” добили прилику да крену ка “белом” врху пирамиде моћи. Лед је пробио Уго Чавес који се уселио у председничку палату у Каракасу. Стопама афро-венецуеланског левичара кренуо је Барак Хусеин Обама, син кенијскоог пастира који се одрекао ислама и постао атеиста.

Бараково левичарство треба писати са мајушним “л” – током претходне четири деценије, периода у коме су кандидати Демократске партије били ретки гости у углавном републиканској Белој кући, цела америчка политичка сцена се значајно померила удесно. Једина суперсила је постала ратоборна, ксенофобична, националистичка и нетолерантна тврђава фундаменталистичког “хришћанског конзервативизма”, земља пуна мржње према Уједињеним нацијама и поносна на своје игнорисање опасности које намеће преживљавање на све пренасељенијој планети.

Да би добио прилику да покуша да промени ову сиву слику Обама, који је прошле недеље коначно обезбедио место на гласачком листићу, прво мора да победи на изборима “првог уторка после првог понедељка у новембру”. Једна од препрека која га чека на путу до новембарског тријумфа је и његово презиме.

На свим важним митинзима у кампањи кандидати су окружени хиљадама присталица које машу малим транспарентима на којима је одштампано име кандидата. Али на победничком митингу у Сент Полу, на крају 16 месеци дуге, исцрпљујуће и прљаве кампање за демократску номинацију, када је 3. јуна Обама коначно поразио Хилари Клинтон, скоро двадесет хиљада присутних је у својим рукама држало слогане на којима је писало “Промена” (Change). Обама не крије да би данас желео да се зове мало другачије. Када у свом имену имате Садамово име, и када вам се презиме од Бин Ладеновог имена разликује за само један сугласник, онда не чуди потреба да се у површној и исламофобичној Америци сакријете иза заводљивог слогана.

Али, можда највећа препрека која чека Обаму у години када многи Американци стварно желе промену – преко 80 одсто сматра да је Америка на погрешном колосеку и плаши се

последница све скупљег рата у Ираку – неконвенционална је природа човека кога су републиканци, сасвим неочекивано, номиновали за потенцијалног Бушовог наследника. Џон Мекејн је необичан републиканац, сенатор који је, по многим, својим кључним ставовима, изузимајући рат у Ираку и опорезивање, ближи ставовима демократа и неопредељених, “независних” бирача, него тврдом језгру републиканаца које обожава Бушов друштвени и верски конзервативизам.

Онима којима Баракове речи и обећања звуче као шупљикаве вербалне бравуре харизматичног и хиперинтелигентног политичара и бриљантног говорника, Мекејн нуди валидну алтернативу, имиџ политичара који је доказао да уме да прави компромисе, који, као и Обама, може да уједини дубоко подељену Америку.

Хилари, која је на великом митингу прошле суботе коначно признала пораз, 14 пута је изговорила Обамино име у покушају да убеди своје љутите присталице да забораве на ружни унутарпартијски рат, гласају за Обаму и коначно истерају републиканце из Беле куће. Али, многи обожаваоци Хилари Клинтон, нарочито (бела) радничка класа и (беле) госпође у годинама, не крију да на председничким изборима намеравају да гласају за Мекејна. Роналд Реган, икона републиканаца, свој први изборни успех дуговао је гласачима који су касније постали познати као “Реганове демократе”, бирачима који никада ни пре ни после Регана нису гласали за републиканце. Уколико Обама изгуби у новембру, а његова предност над републиканским противкандидатом је у овом тренутку практично занемарљива, биће то највероватније због “Мекејнових демократа”.

Обамина стратегија је да могућу Мекејнову победу представи као “трећи Бушов мандат”. Наручу му иде чињеница да Мекејн најгоре стоји баш међу најоданијим Бушовим гласачима, милитантним непријатељима Дарвинове теорије и права на абортус, и да ће Мекејн морати да им се удвара наредних месеци. Али, Мекејн је један од ретких републиканаца који је јавно признао да није гласао за Џорџа Буша на историјским изборима 2000. године и који се нерадо слика са партијским колегом који већ више од седам година живи у Белој кући.

Обами би много лакше било када америчког председника не би бирали Американци. Са изузетком земаља као што су Израел и Колумбија, тамнопути сенатор из Илиноиса је освојио свет. Чак и Србија, са изузетком неколико расистичких и неонацистичких организација, одавно није била овако јединствена. Уз високог и згодног Обаму су и лепе Српкиње и бројни домаћи хомосексуалци али и присталице организација које овде неки називају “клерофашистичким”.

Маркантни сенатор, чији говори неретко звуче као део неког реп или госпел сонга, неће имати обожаваоце само међу српским поштоваоцима мушке лепоте и интелигенције. У

остатку Србије Обамина главна предност је то што није ни Буш ни Клинтон, веровање да Србија не може горе проћи него за ваката два претходна председника – један је бомбардовао Србију, а други јој је ампутирао 15 одсто територије.

Али, ако од Обама можда и можемо очекивати неке стварне промене, Балкан и Србија су једно од оних места где се сигурно ништа неће мењати у америчкој политици. Или ће нам се заједно са Обамом као председником вратити неки од добро познатих и углавном подједнако омражених клинтоноидних ликова, или ћемо се упознати са онима који су деведесетих били сувише млади да би се истакли у пацификовању и вилификовању српског ратовања.

Једна од главних спољнополитичких саветница Барака Обама била је Саманта Пауер, професорка са Харвардског универзитета. Пауер, ауторка књиге “Проблем из пакла: Америка у ери геноцида”, свој успон до места главне звезде ревизионистичке “геноцидологије”, све популарније и лукративније научне дисциплине, почела је као млада новинарка у опкољеном Сарајеву. Саманта себе описује као “дете Босне” и сматра, насупрот ставовима два међународна суда, да је геноцид у босанском грађанском рату почео много пре Сребренице. Брбљива Саманта је морала да се повуче из кампање због једне непромишљене изјаве дневнику “Скотсмен”, али тешко је поверовати да ће се Обама трајно одрећи добрих услуга своје интелегентне и ватрене следбенице.

Мада, Самантини аргументи у прилог унилатералне агресије на Србе, акције ван оквира мандата УН, имали су важну улогу у легитимисању и обликовању Бушове доктрине “превентивне интервенције” која је довела до серије тешких масовних злочина над цивилима и протеривања више од два милиона људи у Ираку.

Босна и Косово су ретке додирне тачке о већини других питања непомирљивих платформи Буша, Мекејна, Обама и брачног пара Клинтон. Обама је лично и политички сазревао у Чикагу, за који многи верују да је “други највећи српски град”. Али, све оне који су склони илузијама, или који верују да је Косово и даље “срце Србије”, треба подсетити да је Обама у једном од најважнијих спољнополитичких јавних наступа до сада обећао да ће, ако буде “инвазије”, оружјем бранити косовску независност коју је Америка признала.

Зато, ако постоје избори који се суштински уопште не тичу српских националних интереса, како год их формулисали, онда ће то бити новембарски обрачун Обама и Мекејна. Све остало је у домену влажних балканских снова о Обаминам згодном телу или геополитичких маштања о новијем (или просрпскијем) светском поретку.

Разочарење ће, у случају Обаине победе, брзо стићи и у остатак света који прижељкује корените промене у Вашингтону и који је тренутно заражен “обамоманијом”. “Од свог оснивања америчка политичка традиција је била реформистичка, а не револуционарна. То значи да је на политичком вођи, како би успео да учини да се ствари десе, да у идеалном случају буде мало испред, али не сувише напред. “Ја желим да прогурам ствари, али да уза себе имам довољно много људи да ме не би прогласили политички импотентним.” Овим речима је Обама једном америчком новинару објаснио своје схватање успешног америчког политичара.

Цитирана изјава нам помаже и да исправно разумемо шта стварно значи слоган “Промена” којим је Обама на изборном материјалу заменио своје двосмислено презиме. Обама зна да живи у земљи где је инсистирање на променама обично водило ка политичкој пропасти, коју он зове “импотенцијом”. Ако посматрамо како је гласао као сенатор, постаје јасно да је реч о човеку који не воли да таласа. То објашњава и зашто је толико великих мултинационалних корпорација, оних које се не одушевљавају променама и који су алергични на реформе, просто сипало новац у кампању кандидата који понавља као папагај да “промена мора стићи у Вашингтон” и зашто је Обама у многим савезним државама било тешко да потроши све донације које је његов тим имао на располагању.

Председничке кампање никада нису биле скупље и америчка представничка демократија је спала на ниске гране, вероватно најниже од осамдесетих и деведесетих година 19. века када су богати банкарски и власници железница одлучивали о имену становника Беле куће. Утицај великог бизниса и мреже лобистичких и интересних група је толики да се у Белој кући може наћи само њихов “играч”. “Колика је доларска вредност једног успављеног идеалисте?”, запитао се у интервјуу за утицајни “Атлантик мантли” један вашингтонски лобиста. Обама је током свог мандата у Сенату уверио власнике америчке политичке касице-прасице да је “доларска вредност” његове заљубљености у промене више него прихватљива за оне који не желе праве промене.

Обамин успех у политичком рату са Хилари Клинтон у великој је мери последица чињенице да се Хилари никада није опоравила од покушаја да на почетку првог мужевљевог мандата радикално промени систем здравствене заштите у САД. Хилари се последњих месеци додатно умотала у конзервативну и фундаменталистичку мантију – изјавила је чак и да је сваки глас за њу био “молитва за ову земљу”, али није успела да растера духове своје левичарске прошлости која плаши корпоративне донаторе.

Реч “промена” се данас допада многим Американцима – али не треба потценити ни број оних, у земљи која је спремна да свим средствима брани “амерички начин живота”, којима она смрди на комунизам, највеће зло. У Обаиној сенаторској канцеларији на зидовима су фотографије црних победника који су покушавали да промене свет: Нелсона Менделе, који је и даље на америчкој државној листи “терориста” и коме је неопходна специјална дозвола да би могао да посети САД, и Мухамеда Алија, како стоји изнад нокаутираног Сонија Листона на њиховом другом мечу у Мејну. У дугој и

исцрпљујућој борби против Хилари могли смо препознати издржљивост и упорност коју је Обама, чини се, добро научио од својих великих узора.

Обамин магнетизам и разоружавајућа харизма су дошли до изражаја чим се појавио на националној сцени. Ко год је слушао неки од његових говора на Конвенцији демократа 2004. године, знао је да је рођена нова либерална политичка звезда. Једино је питање да ли је таленат и реторичка снага до тада сасвим непознатог политичара већа само од Клинтонове, или и од Кенедијеве.

У Обаминам наступу није тешко препознати утицај Мартина Лутера Кинга, дар проповедника црнчанке цркве који ће своју конгрегацију током говора провозати емотивним ролер-костером. Обамина друга књига се зове “Дрскост наде” – савршен наслов за књигу коју је написао човек који као црни дечак није имао много чему да се нада, који је одрастао без оца, који је тек недавно отплатио свој студентски кредит и који је показао да и у 21. веку још можете амерички сан претворити у јаву.

Спин-доктори Обаму гласачима не “продају” као црнца (или Афроамериканца) већ као “бирасног кандидата”, својеврсну Америку у малом, човека који у себи има од свега помало и који нуди за свакога понешто. “Мршави дечак смешног имена”, како је Обама једном рекао за себе, дете је Кенијца, бигамисте и муслимана, и беле хришћанке из Канзаса. Овај Луо по оцу, да је којим случајем рођен у свој афричкој отаџбини, никада не би могао да постане председник – један Луо, припадник трећег најбројнијег народа у мултиетничкој Кенији, никада не би могао да очекује да буде изабран на највиши положај у овој држави. Обама је, за разлику од председника Буша, провинцијалца чији се универзум пре избора 2000. године завршавао на границама Мексика, прави светски човек. Основну школу је похађао у Џакарти, заједно са малим муслиманима. Као младић тумарао је немирним и узбудљивим Пакистаном – Буш, као кандидат за председника, није знао ко је на челу једине муслиманске нуклеарне силе. Али, људи широких видика су углавном лоше пролазили у америчкој политици. Један од разлога зашто је Џон Кери изгубио изборе је то што је говорио француски – Америку су створили и уздигли људи који су сумњичави према спољном свету и страним утицајима. У америчком политичком жаргону данас се користи иста реч и за ванземаљце и за Мексиканце који раде у САД без дозволе боравка.

Две главне теме у предизборној кампањи биће економија и рат у Ираку. Багдад је у ово предизборно пролеће мирнији него икада у протеклих пет година. Бушови генерали су, изгледа, у правом тренутку променили стратегију и уместо силе кренули да демонстрирају доларе. Непобедиви сунитски побуњеници су углавном поткупљени саудијским парама и преименовани у проамеричке формације инвентно назване “Забринути локални грађани”, “Синови Ирака” или “Буђење”, на пример. Питање је само да ли ће битно смањена количина крвопролића у Ираку трајати довољно дуго да обезбеди победу ратоборног Мекејна у САД.

Да није Ал каиде и Ирака, катастрофално стање америчке економије било би довољно да обезбеди победу демократа. Рекордна незапосленост, највише цене бензина у историји и масовно избацивање из кућа несрећника који нису успели да отплате хипотекарне кредите, требало би да обезбеде милионе гласова за демократе. Обама

има детаљан план како да, између осталог, са десет милијарди долара помогне онима који су се упетљали у неотплативе хипотеке. С друге стране, Мекејн, велики заљубљеник у слободно тржиште, сматра да држава не треба да помаже онима који су се неодговорно задуживали. И у вези с питањем посустале америчке економије, у којој се губици и дугови последњих месеци мере хиљадама милијарди, Мекејн чврсто верује да не треба радити ништа – магија неолибералног капитализма ће све урадити сама; периоде кризе прате периоди узлета; слика капитализма је осцилујућа крива чији се центар увек креће навише.

Проблем за Обаму је да ће се и овај пут резултат америчких избора, где се победник не бира гласовима грађана већ системом по коме победник добија све (електорске) гласове у свакој од педесет савезних држава, одлучивати у само неколико “неодлучних” држава, највероватније у Флориди, Мичигену, Охају или Пенсилванији. Стицајем околности, то су углавном они делови Америке где Хилари стоји много боље од Обаме. Многи аналитичари и даље нису сигурни да Хилари, која је потврдила да иза себе има десетине милиона гласача, искрено жели да помогне партијском колеги који јој је онемогућио да оствари највећи сан и можда постане прва жена председник у америчкој историји.

Коначно, од кандидата, нарочито ако су црни, у Америци се очекује да делују “понизно”, што није јача страна самоувереног и поносног Обаме. Он никада није волео свој, сасвим амерички, надимак из детињства – Бери. (Усвојио га је још његов отац, који се такође зове Барак, када је 1959. године добио стипендију да студира у САД и одмах, као и многи други имигранти, американизовао своје чудно име.) Обама, за разлику од Буша или Мекејна, многим Американцима делује елитистички и космополитски, као неки самоуверени странац који презире вредности малограђанске Америке и не поштује свет становника “крављег појаса”, људи заљубљених у доларе, револвере и Исуса, који су пре четири године изабрали тексашког каубоја за председника.

Пред нама је неизвесна и тешка кампања у земљи која је подељенија чак и од Србије. Један од главних Обаминих слогана је: “Да, ми можемо.” Четвртог новембра касно увече сазнаћемо да ли Америка може да изабере црнца за председника.